

anthropological approach, which defines anthropocentricity as the main quality of culture, namely considers culture as the only possible way of being and the historical development of man. This approach to the culture, on the one hand, significantly expands the space of cultural phenomena, on the other - allows to interpret culture as the norm, which runs the laws of existence and flows of human development. Culture as a norm, regulations manifests itself in the context of the problem of musical commonness, in the aggregate of its artifacts and the consciousness that perceives them, in which the spiritual meanings of culture are consumed as ready. But this passivity of musical everydayness in culture can not be interpreted as negative. The means of expression, which mass music uses, are, in fact, achievements of professional musical art of past cultural epochs, in one degree or another, which keep their spiritual meanings. This allows you to determine what music ordinariness, even in a "reduced" form, ensures the preservation, translation and updating of cultural values, that is, their passage through the amplitude of human social life, and, in this context, can be interpreted as a condition of the self-movement of the evolution of modern culture .

Key words: musical commonness, culturogenic norm, cultural code, sound-like cliché.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. пед. наук, проф. Сташевська І. О.

УДК 738:165.12

І. А. Гуржій

ПРИНЦИПИ УДОСКОНАЛЕННЯ СЕРЕДОВИЩА РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ КЕРАМІКИ

Функціональність та простота – ось головна ідея архітектурного середовища ХХ століття. Зараз архітектура набуває нового естетичного значення. При створенні сучасного архітектурно-художнього рішення інтер'єру будівель провідну роль відіграють не лише функціональні, а й естетичні задачі. Декоративні керамічні елементи прикрашають фасади та інтер'єри нових будівель. Тому дослідження та типологія архітектурно-художньої кераміки – актуальна проблема сьогодення.

Головною проблемою архітектурно-художнього вирішення інтер'єру являється поєднання архітектурних конструкцій, простору, пропорцій, кольору та світла, а також створення гармонійного естетичного середовища.

Питанням вивчення керамічної спадщини України та використання кераміки в архітектурі розглядається в працях В. Міщанина, Ю. Лацука, а також художній образ архітектури розкривається в працях Ф. Шехтеля, Н. Криворучко, К. Чернявського. В. Шулик досліджує основні терміни і явища, пов'язані із рекреаційною діяльністю людини. У роботах вітчизняних та зарубіжних авторів, таких як К. Лінч, М. Гінзбург, Н. Ігнатієва, С. Рапопорт піднімаються питання виявлення важливої ролі твору декоративного мистецтва як візуальної домінанти середовища, що впливає на емоційний та духовний стан людини.

Мета статті полягає у визначенні основних принципів створення художнього естетичного образу інтер'єра в приміщеннях рекреаційного призначення за допомогою декоративних елементів; визначенні ролі архітектурно-художньої кераміки при створенні художнього вирішення інтер'єрів та екстер'єрів будівель, сформулювати її функціональні та естетичні задачі.

Багата кольорова гама керамічних елементів визначає важливу якість кераміки прекрасно взаємодіяти з будь-якими поверхнями. Вона має можливість, не порушуючи матеріальної цілісності архітектурного середовища рекреаційних систем, перевтілювати предметно-просторове середовище в естетично повноцінний простір. Декоративні можливості кераміки (а саме рельєфи, мозаїки, панно), з їх модульним набором елементів стають одночасно її тектонічними якостями, що співпадає з роллю кераміки в архітектурі – механічну міцність, надійність, температурну стійкість. Різноманітний набір елементів стає її головною формотворчою якістю. Керамічна мозаїка та модульна кераміка завжди підкреслює та підсилює звучання матеріальності пластичних композицій, виявляє і підкреслює просторові зв'язки. Тектонічність визначила особливу роль таких видів кераміки, як мозаїчні панно, модульна кераміка, у взаємодії мистецтв, що сприяє її синтезу з пластичними формами, примножуючи їх просторове звучання. Великі керамічні композиції тримають значні простори. На відстані окремі елементи візуально об'єднуються в єдині кольорові маси, що дає можливість зберігати силуєтність, насиченість зображення кольором.

При виборі прийомів художнього рішення рекреаційного середовища слід брати до уваги, що елементи завжди існують як частина архітектурної будівлі і становлять її органічне продовження.

Кераміка протягом багатьох століть мала досить самостійне значення, а також виступала в рівноправній якості з архітектурою, допомагаючи розкриттю архітектурних образів. Використання кераміки має широкі декоративні можливості, вона зі своєю многогранністю можлива для використання в інтер'єрах різних напрямків та стилів. Чіткість малюнків керамічних кахлів, як елементів композицій,

підкреслить виразну точність форм класичних або сучасних конструктивних інтер'єрів закладів рекреаційного напрямку. Багатоплановість прийомів роботи з керамічним матеріалом знаходить своє підтвердження і в випадку декорування складних криволінійних поверхонь. Класичні прийоми скульптурного та кольорового вирішення керамічних рельєфів дають можливість візуально змінювати простір, пропорції приміщення, надіяти статичний простір динамічними якостями, змінити напрямок уваги глядача до точки задуманої кульмінації.

Кераміка зарекомендувала себе як довговічний, з великими декоративними можливостями матеріал в архітектурі. Кераміка має великі можливості поєднання з іншими декоративними матеріалами: деревом, металом, склом. За допомогою металу створюють авангардні сучасні композиції (в стилі high-tech), хоча основну роль в цих композиціях відіграють керамічні елементи.

Інша важлива перевага керамічної плитки як елемента декору рекреаційного середовища, є великий вибір варіантів декору – від простих однотонних поверхонь до складних орнаментів і тематичних зображень, виконаних в різноманітних техніках, з фактурами, рельєфами, графічними різноколірними ритуваннями. Керамічна плитка як декоративний елемент, зазвичай, має матову або глянцеvu поверхню, політі керамічні плитки можуть мати декоративні поверхні «кракле», ефекти кристалічної поливи, металізацію та інші декоративні прийоми, які дають змогу розширити простори використання кераміки, як декоруючого матеріалу в архітектурних просторах рекреаційних об'єктів.

Якщо брати до уваги керамічну мозаїку, то крім своїх декоративних якостей і фактурних переваг цього матеріалу, вона більш стійка, ніж скляна (смальтова), що поєднується зі своєю стійкістю до абразивного та кислотного впливу.

Розглянемо композиційні прийоми, види кераміки та технологічні особливості виконання керамічних виробів для використання в умовах загального простору рекреаційних систем. У художніх рішеннях архітектурних просторів рекреаційного призначення, які прикрашають територію курорту «Миргород», на перший план виступають техніки художнього панно, та об'ємних композицій в окремих прикладах в співвідношеннях зі склом, металом та деревом.

Серед прикладів декоративної кераміки для середовища рекреаційних систем є такі, в основі яких лежать принципи умовної декоративної передачі задуму через естетику символічних, знакових образів, насамперед через засоби формальних композиційних категорій. Такі роботи перевтілюють простір, об'єднуючи різні елементи простору в єдине ціле. Серед таких прикладів оформлення Палацу Дозвілля «Листопад» в місті Полтава. Композиція абстрактна, динамічна, з

поєднанням різних декоративних елементів, а саме кераміки та металу, створює певний центр усього простору.

Зовсім інший напрямок мають художні роботи конкретного тематичного напрямку, які присвячені конкретним історичним чи культурним подіям. Ця категорія робіт має самостійне художнє значення, вони створені з урахуванням конкретних умов різноманітних просторів, що склалися, зразки керамічних композицій цього типу мають змістову перевагу, яка доречна для розвитку естетичних якостей середовища певного функціонального напрямку та являються невід'ємною частиною середовища. Орієнтуючись на переважно декоративну або ідейну виразність, роботи не являються прикладами чистого декорування приміщення. Хоча, функціональна роль матеріалу, його експлуатаційні якості, мають ключове значення у вирішенні утилітарних задач обладнання рекреаційного простору. Керамічні роботи поєднують декоративні якості, які проявляються не тільки в специфіці передачі художньої теми, але й в самих особистих декоративних властивостях матеріалу.

Головне – до чого прагне художник – досягнути вираження органічної єдності складників, а саме: художньо-виразних, утилітарних і конструктивних. Головним способом досягнення цієї мети слугує стилізація.

Стилізація характерна для модерну на противагу еkleктиці, для якої типове стилізаторство. Тому можна коротко зупинитися на визначеннях стилізаторства та стилізації.

Стилізаторство базується на візуально-достовірному (реалістичному) відображенні та відновленні зразків минулого. На відновленні частковому, на рівні деталі та використанні трактованих історично-достовірних деталей в композиціях, створених у відповідності із закономірностями архітектури Нового часу. Тим самим, стилізаторство має на увазі можливість використання будь-яких форм архітектури минулого в будь-яких співвідношеннях.

У стилізації відношення до зразку інше. Художників цікавить загальне, характер взаємозв'язку елементів і форм, ціле, а не деталі, частковість. Здійснюється це без всілякого прагнення до історичної достовірності та точності передання першоджерел.

Слід відмітити і інше, що в модерні стилізації підвладні не тільки історичні зразки. В об'єкт стилізації перетворилися природні форми та організми. Об'єктом стилізації могли виступати нові конструкції та облицювальні матеріали. [1, с 45-46].

При декоруванні архітектурного середовища необхідно виділити певні принципи, які треба враховувати при проектуванні середовища рекреаційних систем. Вони повинні бути рівноправними та однаково важливими в даному середовищі та забезпечити певний зв'язок між

людиною (глядачем), елементами кераміки та рекреаційним середовищем.

Головними принципами можна виділити: естетичний, технологічний, функціональний. Естетичний принцип удосконалення рекреаційних систем засобами декоративної кераміки – це принцип візуального сприйняття, що забезпечується критеріями сприйняття: форми, кольору, фактури, пропорцій композиційного рішення даного твору декоративного мистецтва, а також гармонійного поєднання з середовищем (стиль, матеріал, масштабність).

Технологічний принцип удосконалення рекреаційного середовища за допомогою декоративної кераміки тісно пов'язаний з принципом естетичним, бо від матеріалу залежить естетичний вигляд твору. Але найголовніше, від чого залежить принцип технологічності – обране середовище, вплив атмосферних та температурних змін на кераміку.

Вибір матеріалу та технологій виготовлення залежить також від функціонального навантаження, механічної міцності, а якщо функціональні характеристики рекреаційні, то від вибору матеріалів залежить колір, фактура, а від цього і візуальне сприйняття: позитивне чи негативне.

Функціональний принцип залежить не тільки від використання даних об'єктів кераміки, їх утилітарне навантаження, а також і рекреаційний вплив та дія на психологічний стан глядача.

У середовищі рекреаційна функція повинна бути головною, бо даний твір мистецтва, позитивно діючи на людину, впливає на оздоровлення та відтворення духовних сил рекреанта.

Головне, що в повсякденному житті, а також у період відпочинку чи лікування, твори мистецтва, які оточують людину, повинні мати лише позитивний вплив. Сучасні інтер'єри лікарень, санаторіїв, місць відпочинку досить часто прикрашають творами мистецтв. Дуже важливо при створенні середовищ рекреаційних призначень враховувати усі важливі функції, що будуть впливати на людину в процесі її рекреації.

Література

1. Федор Шехтель и эпоха модерна. Fedor Shekhtel and the Epoch of art Nouveau: сб. науч. тр. – М. : Архитектура-С, 2009. – 248 с.
2. Шулик В. В. Інтерпретація основних термінів і явищ, пов'язаних із рекреаційною діяльністю людини / В. В. Шулик // Регіональні проблеми архітектури і містобудування. – Одеса : ОДА БА, – 2005. – №7-8. – С. 299-304.
3. Гинзбург В. П. Керамика в архитектуре / В. Г. Гинзбург. – М. : Стройиздат, 1983. – 200 с.
4. Раппопорт С. Х. От художника к зрителю: как построено и как функционирует произведение искусства / С. Х. Раппопорт. – М. : Сов. Художник, 1978. – 237 с.

Гуржій І. А. Принципи удосконалення середовища рекреаційних систем засобами художньої кераміки.

Автор розглядає особливу роль декоративної кераміки в середовищах рекреаційного призначення та визначає роль кольору, фактури, пропорцій на сприйняття твору мистецтва в просторі. У статті підкреслено думку, що вміле розташування елемента декоративної кераміки дає можливість візуально змінювати простір, пропорції приміщення, наділити статичний простір динамічними якостями, змінити напрямок уваги глядача до точки задуманої кульмінації. Автор розглядає композиційні прийоми, види кераміки та технологічні особливості виконання керамічних виробів для використання в умовах загального простору рекреаційних систем на прикладі існуючих об'єктів. Наголошується, що при декоруванні архітектурного середовища необхідно виділити певні принципи, які слід враховувати при проектуванні середовища рекреаційних систем. Головними принципами визначені: естетичний, технологічний, функціональний.

Ключові слова: декоративне мистецтво, кераміка, рекреаційне середовище.

Гуржий И. А. Принципы совершенствования пространства рекреационных систем средствами художественной керамики.

Автор рассматривает особую роль декоративной керамики в пространствах рекреационного назначения и определяет роль цвета, фактуры, пропорции на восприятие произведения искусства. В статье подчеркивается мысль, что умелое расположение элемента декоративной керамики дает возможность визуально изменять пространство, пропорции помещения, наделять статическое пространство динамическими качествами, изменить направление внимания зрителя к точке задуманной кульминации. Автор рассматривает композиционные приемы, виды керамики и технологические особенности выполнения керамических изделий для использования в условиях общего пространства рекреационных систем на примере существующих объектов. Отмечено, что при декорировании архитектурной среды необходимо выделить определенные принципы, которые необходимо учитывать при проектировании пространства рекреационных систем. Главными принципами стали: эстетический, технологический, функциональный.

Ключевые слова: декоративное искусство, керамика, рекреационная среда.

Gurzhiy I. A. The Principles for Improving the Environment of Recreational Facilities Art Ceramic.

The author examines the special role of the media in decorative ceramics recreational use, and defines the role of color, texture, proportion to

the perception of a work of art in space. The author notes that the decorative elements are always there as part of the architectural structure and its organic continuation. The article emphasized the view that skillful layout decorative ceramics enables visually change the space, the proportions of the room to give space static dynamic qualities, change the direction of the viewer to the point planned climax.

The author examines compositional techniques, types of ceramics and technological features performance ceramic products for use in the general area of recreation on the example of existing facilities. The author emphasizes that when decorating architectural environment should emphasize certain principles that must be considered in the design of recreational environment. They should be equal and equally important in this environment and to provide a link between the human elements of decorative ceramics and recreational environment. The main principles identified: aesthetic, technological, functional.

Key words: decorative arts, ceramics, recreational environment.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. архіт, проф. Шулик В. В.

УДК 7.071.1

К. В. Крепак

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ КОМПОЗИТОРСЬКОГО СТИЛЮ ЛЕСІ ДИЧКО

У плеяді сучасних українських композиторів є особливе покоління – «шістдесятники», які починали свій шлях всупереч і наперекір усталеним догмам т.з. соціалістичного реалізму, не боялись бути самими собою і писати те, що підказувало серце, розум і сумління.

До цих велетнів композиторської майстерності й відноситься народна артистка України (1995), лауреат Шевченківської премії, секретар Національної спілки композиторів України, член правління Музфонду України, член Координаційної ради Національної всеукраїнської музичної спілки, почесний член Національної спілки художників України – Леся Василівна Дичко. За вагомий вклад у національну культуру вона нагороджена орденами: «Княгині Ольги» III ступеня (1999), «За заслуги» III ступеня (2008), князя Ярослава Мудрого V ступеня (2009), Святої Варвари Великомучениці (2004), Святого Рівноапостольного Князя Володимира III ступеня (1998), Грамотою